

Daniela Marcu Istrate (București, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan" al Academiei Române): *Tipic și atipic în administrarea ariilor funerare urbane din sudul Transilvaniei (sec. XII–XVI)*

Experiența acumulată în ultimul secol în Europa a demonstrat cât de valoroase sunt informațiile arheologiei urbane pentru reconstituirea procesului de formare și dezvoltare a orașelor, un proces care rareori poate fi înțeles doar pe baza informațiilor scrise. Arheologia nu doar vine în completarea surselor scrise, recuperând detaliile pierdute, dar de cele mai multe ori luminează aspecte cu totul necunoscute din trecut, scoate la iveală obiecte și informații inedite pe baza cărora multe lacune ale cunoașterii pot fi compensate.

În ceea ce privește Transilvania, arheologia urbană se află încă la începuturile sale, începuturi pe care le experimentează de peste un secol. De cele mai multe ori putem inventaria săpături de dimensiuni reduse, care nu aduc beneficii vizibile, imediate, în domeniul cunoașterii. Oportunitatea unor cercetări extinse s-a creat foarte rar, determinată de nevoile unor lucrări edilitare sau de restaurare și aproape deloc de interese pur științifice.

Comunicarea mea explorează contribuția arheologiei funerare la reconstituirea istoriei medievale a orașelor din zona de colonizare germană din sudul Transilvaniei, pe baza cercetărilor realizate în ultimele decenii, ale căror rezultate sunt în mare parte inedite. Intervențiile urbane din centrele istorice ale Sighișoarei, Brașovului și Sibiului au oferit între altele și oportunitatea excepțională a studierii cimitirelor parohiale medievale într-o proporție considerabilă. Cele câteva mii de morminte investigate au adus date valoroase despre obiceiurile de înmormântare și evoluția acestora în timp, iar obiectele descoperite au fost deseori piese relevante pentru cunoașterea culturii materiale. Materialul osteologic a oferit un tezaur inestimabil de informații privind populația urbană, permițând stabilirea parametrilor fizici ai acesteia, evaluarea stării de sănătate și a principalelor boli etc.

Dincolo de aceste aspecte clasice, arheologia funerară oferă însă și posibilitatea unor interpretări privind stabilirea ariei funerare și evoluția acesteia în contextul topografiei urbane, în relație cu dezvoltarea așezării. Studiul meu face o comparație între cimitirele parohiale ale orașelor Brașov, Sibiu și Sighișoara, accentuând aspecte legate de managementul ariei funerare în perioada cuprinsă între fondarea așezărilor și Reformă. În principal voi urmări evoluția suprafeței destinate cimitirului, delimitarea spațiului laic de cel profan prin semne externe (crucifixe, altare, incinte) și semne ale organizării interne (căi de circulație, semne de mormânt etc.)